

PwC Legal sekmīgi pārstāvējis klienta intereses strīdā ar apdrošinātāju 2/19/24

Zvērināta advokāte, PwC Legal
Natalja Puriņa

Ar pilnu prasības apmierināšanu, naudas un nokavējuma procentu piedziņu, kā arī tiesāšanās izdevumu atlīdzināšanu kopā 115 029,32 eiro apmērā noslēgusies civillietā PwC Legal klienta strīdā ar apdrošinātāju par naudas depozīta piederību. Prasītāja intereses civillietā pārstāvēja ZAB PricewaterhouseCoopers Legal SIA zvērināta advokāte Natalja Puriņa.

Lietas apstākļi

Starp apdrošinātāju un būvuzņēmēju bija noslēgts apdrošināšanas līgums par garantijas perioda garantiju. Saistību izpildes pastiprināšanai puses arī vienojās par apdrošināšanas līguma sevišķajiem noteikumiem, tādēļ papildus noslēdza vienošanos par būvniecības garantijas perioda garantijas polises nodrošinājumu naudas depozīta formā. Pēc polises darbības termiņa beigām apdrošinātājam bija pienākums atmaksāt depozītu būvuzņēmējam. Laika gaitā būvniecības un ar to saistītajās apdrošināšanas tiesiskajās attiecībās sākotnējo būvuzņēmēju nomainīja cits komersants, par ko bija noslēgts attiecīgs pārjaunojuma līgums. Tika pārjaunots arī apdrošināšanas līgums, jaunajam būvuzņēmējam saņemot pārjaunoto polisi. Pārjaunotajā polisē bija norādīts, ka ir mainīts apdrošinājuma ņēmējs, bet pārējie polises nosacījumi paliek nemainīgi. Savukārt naudas depozīta vienošanās tekstā vārdiski puses netika mainītas, bet apdrošinātāja darbinieka uzraudzībā tika sagatavota atsevišķa piekrišana novirzīt depozītu jaunajam būvuzņēmējam pēc polises termiņa beigām.

Garantijas periodā apdrošināšanas gadījums nav iestājies un garantijas periods ir beidzies, tādēļ jaunais būvuzņēmējs vērsās pie apdrošinātāja ar lūgumu atmaksāt naudas depozītu. Viņam par pārsteigumu apdrošinātājs depozītu atmaksāt atteicās, pamatojot savu lēmumu ar to, ka naudas depozīta vienošanās netika pienācīgi pārjaunota. Apdrošinātājs uzskatīja, ka, grozot polisi, pusēm nebija nodoma pakārtoti grozīt arī naudas depozīta vienošanos. Vienošanās puses esot palikušas nemainīgas – apdrošinātājs un sākotnējais būvnieks. Līdz ar to jaunajam būvniekam naudas depozīts nepienākas. Ir vērts atzīmēt, ka sākotnējais būvnieks ap to laiku jau sen bija likvidēts. Finansiālās grūtības un paredzama likvidācija arī bija iemesls, kāpēc šajā gadījumā vienu būvnieku bija nomainījis cits.

Pārrunu ceļā domstarpības pusēm atrisināt neizdevās, tādēļ nācās vērsties tiesā.

Prasītāja argumenti

Prasītājs nepiekrita apdrošinātāja gribas izteikuma interpretācijai, jo tā bija pretrunā ar iemesliem un faktiskajiem apstākļiem, kādos bija iniciēti apdrošināšanas līguma grozījumi, pušu nodomiem, kā arī paša apdrošinātāja norādēm par nepieciešamām darbībām, kas bija jāveic, lai pēc polises termiņa beigām nodrošinājuma depozītu iegūtu tieši prasītājs.

Civillikuma 1404. pants nosaka, ka katrā tiesiskā darījumā jāņem vērā dalībnieki, priekšmets, gribas izteikums, sastāvdaļas un forma. Savukārt Civillikuma 1427. pantā noteikts, ka pie tiesiska darījuma būtības pieder tā taisītāja gribas izteikums, bet divpusējā vai vairākpusējā darījumā vajadzīgs visu tā

dalībnieku saskaņīgs gribas izteikums. Atbilstoši Civillikuma 1505. pantam, ja rodas šaubas par dalībnieku pausto vārdu nozīmi, jāievēro dalībnieku skaidri izsacītais vai citādi paustais nodoms.

Juridiskajā literatūrā secināts, ka, noskaidrojot darījuma dalībnieku gribu, tiesai ne tikai jāuzklausa dalībnieku paskaidrojumi, bet arī jāņem vērā citi apstākļi, no kuriem secināma dalībnieku patiesā griba. Īpaša uzmanība jāpievērš darījuma noslēgšanas apstākļiem un dalībnieku rīcībai pirms darījuma noslēgšanas, tostarp pirmslīguma sarunu saturam. Tiesai darījuma iztulkošana jā sāk ar pušu kopīga nodoma noskaidrošanu līguma noslēgšanas brīdī. Savukārt tiesību doktrīnā atzīts, ka izšķirošais faktors iztulkošanā ir darījuma dalībnieku gribai, viņu izrādītajam nodomam. Darījuma tulkošanā svarīgi ir noskaidrot tā tiesisko pamatu (*causa efficiens*) un mērķi (*causa finalis*).

Prasītāja ieskatā pušu gribas izteikums par apdrošināšanas līguma grozījumiem un nodrošinājuma depozīta piederību bija skaidrs un saskaņīgs. Tā rezultātā prasītājam vajadzēja ne tikai iegūt apdrošinājuma ņēmēja statusu, bet arī tiesības uz naudas depozīta saņemšanu pēc polises termiņa beigām. Naudas depozīta vienošanās tika atzīta par apdrošināšanas līguma sevišķajiem noteikumiem, tādēļ tā ir apdrošināšanas līguma neatņemama sastāvdaļa, un šie līgumi ir aplūkojami un interpretējami kopā, nevis atrauti. Ar pārjaunoto apdrošināšanas polisi bija skaidri noteikts, ka ir mainīts tikai apdrošinājuma ņēmējs, bet pārējie polises nosacījumi paliek nemainīgi, tādēļ atsevišķi netika runāts par izmaiņām naudas depozīta vienošanās tekstā.

Tiesas secinājumi

Atzīstot prasītāja prasības pamatotību, tiesa secināja:

- lietā ir būtiski noskaidrot tiesisko attiecību dalībnieku gribu un ko tie vēlējušies sasniegt, un no lietas materiāliem un iesniegtajiem pierādījumiem nepārprotami izriet, ka pušu griba bija pilnībā aizstāt iepriekšējo būvniecības pakalpojumu sniedzēju ar prasītāju būvniecības un ar to saistītajās apdrošināšanas tiesiskajās attiecībās. Par šo gribu pienācīgi bija informēts arī apdrošinātājs, jo bez viņa piekrišanas tas nebūtu bijis iespējams;
- vienošanās par nodrošinājumu naudas depozīta formā ir apdrošināšanas līguma sastāvdaļa, un tā nav vērtējama atrauti no polises un pārjaunojuma līguma;
- lietā ir pierādīts, ka apdrošinātāja darbinieks piedalījās apdrošināšanas polises pārjaunošanas procesa noformēšanā un, ievērojot darījumā iesaistīto pušu gribu, palīdzēja sagatavot nepieciešamos dokumentus, lai tie atbilstu apdrošinātāja prasībām. Ir piešķirama ticamība elektroniskā pasta sarakstei starp apdrošinātāja darbinieku un apdrošināto personu, kā arī iepriekšējo būvniecības pakalpojumu sniedzēju par apdrošināšanas polises pārjaunojumu un depozīta naudas novirzīšanu prasītājam. Tas, ka apdrošinātāja darbinieks nav ievērojis kaut kādas iekšējās uzņēmuma instrukcijas vai ir rīkojies neprofesionāli, devis prasītājam neatbilstošas norādes vai sastādījis kādu dokumentu nepareizi, nav pamats prasības noraidīšanai, jo apdrošinātājs ir atbildīgs par savu darbinieku rīcību;
- naudas līdzekļu paturēšanai apdrošinātāja rīcībā nav nekāda tiesiska pamata.